Учѣте ся брати мои
Думайте читайте

И чужому научайтесь
Свого не цурайтесь.

СВОБОДА

„Въ своей хатѣ своя правда



И сила и воля"
Шевченко.

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА".

Рокъ III. | Шамокінъ, Па. Четвергъ 19-го Грудня 1895. | Число 41

Вôдъ Редакціи.

По новôмъ роцѣ буде выходити „Свобода" въ бôльшенôмъ форматѣ. Перші два числа вышлемо на показъ всѣмъ нашимъ Братямъ, котрыхъ лишь адресы будемо знати. Однакъ слѣдуючі числа вышле ся лишь тымъ, котрі за той рôкъ за „Свободу" заплатили; дальше, котрі вже до Шамокінъ прислали предплату або, котрі замовлять наперѣдъ нашу часопись.

Дня 1. Сѣчня 1896 р. вôдбуде ся **повôрочна конвенція „Союза"** въ MT. CARMEL, PA. — въ домѣ секретаря **О. Нестора Дмитрова.**

Шамокінъ 19. Грудня.

Въ попереднôмъ числѣ „Свободы" вôдозвалисьмо ся коротко до нашихъ людей въ Америцѣ, щобъ куповали грунты на Подолю; подалисмо коротко причины, для чого наші люде масово покидають батьковщину и утѣкають за море головы свои покласти. Коротка та вôдозва не може вдоволити нашого чоловѣка, що на вôльнôй земли навыкъ всяку рѣчь основно розбирати — и для того, щобъ основно зрозумѣвъ нашъ чоловѣкъ, які причины выгнали его самого за море, и які причины выганяють нынѣ нашого Подоляка до Бразилии, мы хочемо ширше надъ тою справою застановитись.

Якъ намъ всѣмъ звѣсно, въ роцѣ 1848 подаровавъ цѣсарь панщину. За те ему честь и слава, за те спѣвають все цѣсарови многая лѣта на 3. мая, при крестѣ, поставленôмъ на ту память. Чи цѣсарь такъ зъ доброго серця подаровавъ, чи мусѣвъ подаровати, чи належить ся ему многая лѣта, чи нѣ, про се не будемо говорити. Досыть, що не было паньщины. Ей знесено патентомъ цѣсарскимъ з дня 14. цвѣтня 1848.

Той цѣсарскій патентъ зробивъ лише тыхъ хлоповъ властителями, котрі сѣдали грунта въ 1848 році. Тѣ люде, що до 1848 р. не мали грунтôвъ, не дôстали нѣчого и они остали безъ земле, остали жебраками беземельными. А дуже богато такихъ жебракôвъ було — якъ оденъ польскій историкъ говорить: було ихъ пять шестыхъ частій цѣлои людности. Мало дуже було хлопôвъ, що мали понадъ 20 моргôвъ грунту. Велика часть була, що мали лишь по кôлька моргôвъ. За панщины они великихъ податкôвъ не платили. Теперь треба було платити величезні податки всякого рода, бо треба було оплатити ся и панамъ грôшми за волю и урядови грôшми за волю. — А то була велика несправедливôсть, прецѣ паны хлопа за грошѣ не купили, щобъ мали вôдтакъ жадати грошевого вôдшкодованя. — Трудна рада. Заплатили хлопы бôльше, якъ 90 міліонôвъ зр. панамъ за те, що ласкавый цѣсарь подаровавъ панщину, за що ему многая лѣта. А паны попродали облігаціи нѣмецкимъ жидикамъ, а грошѣ роскотились по кавярняхъ парискихъ. Вернули паны зъ Парижа до Галичины, розглянулись нема що робити. Хлопъ за дурно не хоче вже робити, бо нема вже панщины; треба конче ратувати ся. Взяли ся паны за лѣсы и пасовиска. Перекупляли комісіи, що мали вымѣрювати лѣсы и пасовиска межь панôвъ и селянъ. Почались кроваві бойки а вслѣдъ за тымъ и процесы. Трийцять кôлька міліонôвъ риньскихъ стояли тѣ процесы нашихъ бѣдныхъ селянъ. Босі и голодні пѣхотою цѣлыми громадами ходили наші люде до цѣсаря на скаргу, але то нѣчого не помагало, бо навѣть найлѣпшій цѣсарь не годенъ нѣчого вдѣяти. До нынѣ ще не скôнчивъ ся той процесъ обеземелюваня клясы хлопскои, особливожь въ горахъ заселеныхъ на пôвъ осѣлыми, а на пôвъ кочуючими народами, котрі живуть зъ лѣса и пасовискъ — полонинъ. Поминувши вже те, що тѣ пастирскій народы, пасуть вже не свои, а лихварскій волы, звужують имъ пляць чимъ разъ бôльше. Паны забороняють переганяти худобу черезъ свои полонины и лѣсы и въ той спосôбъ нищать хлопа при всѣхъ нагодахъ, особливо при выборахъ.

Справа сервитутôвъ то вже найбôльшій доказъ ненаситности и народолупства рицарѣвъ землеханôвъ. Скривдили паны и уряды нашихъ хлопôвъ въ процесахъ о сервитуты, але и не менше скривдили ихъ при оцѣнюваню податку грунтового. Правительство выбрало до тои комісіи панôвъ, бо о хлопôвъ имъ не ходило. А тѣ паны пошацовали грунты такъ, якъ имъ захотѣло ся. При оцѣненю ґрунтôвъ показало ся, що паны оцѣнили свои грунта о 3.053,000 зр. низше, якбы се повинно было выпасти при безсторонномъ оцѣненю. Въ той спосôбъ звалили паны зъ себе на посѣлôсть хлопску податку на рôчну суму 681.000. Се почавши вôдъ року 1881. — Если скапіталізуеме ту рôчну контрибуцію наложену на хлопа, дôстанемо поважну суму 13 и ½ міліона зр. а. в.

Зачуваемо, що теперь мають перевести справедливѣйшу оцѣнку чистого доходу грунтового, але здае ся, що паны настрашать ся великого податку и такъ буде, якъ бувало.

Дальшимъ тягаромъ, якій хлопъ понѣсъ на користь панôвъ, се спосôбъ въ якій скасовано оденъ зъ середновѣчныхъ привилеѣвъ шляхты, то є пропінацію. Хлопъ самъ заплативъ за се шляхтѣ 13 и ½ міліона зр. Певна рѣчь, що бѣдный хлопъ ще буде мусѣвъ заплатити шляхтѣ и за право патронату и за розширене права выборчого. Нѣчого за дармо! И хтожь тому виненъ? Чи цѣсарскій урядники? Нѣ! Винна проклята шляхта, виненъ соймъ галицкій — соймъ польскій, котрый радить, якъ ему подобае ся и послѣдну шкуру дре зъ галицкого хлопа.

По знесеню панщины стали побôчь себе: бôльша и менша власнôсть т. е. паны на великихъ обшарахъ, а хлопы на малыхъ грядкахъ. Далеко легше було господарити панамъ, бо они запомогли ся працею невôльника-хлопа, — они дôстали грошѣ за выкупъ панщины, они мали своѣ банкы, де могли мати дешевый кредитъ. Хлопъ того всього немавъ. Ему дôсталось кôлька моргôвъ грунту безъ лѣса и пасовиска, за котрый вôнъ мусѣвъ солено заплатити. Хлопъ на малôй грядцѣ не мôгъ подолати тымъ всѣмъ тягарамъ, які накладала на него громада, край и держава. Найблизшимъ дорадникомъ хлопа бувъ жидъ и вôнъ потрафивъ вразъ зъ дворомъ и державою высати зъ хлопа послѣдну кровь. Правда, що и панамъ не дуже добре вело ся и нынѣ они ще въ добрѣ не плавають. Але на то склали ся зовсѣмъ инші причины. Якъ згануло сьмо, що одною зъ першихъ пявокъ нашого селянина бувъ и нынѣ еще єсть жидъ. Бракъ дешевого кредиту для хлѣбороба-селянина впхнувъ его въ лихварску кишеню жидôвску, котра проявилась на хлопской шкôрѣ гидкимъ струпомъ, майже не до вылѣченя. Дворъ выкористувавъ немилосердно роботу бѣдного хлѣбороба и лихвою, може еще бôльшою, якъ жидовска, смертельно зранивъ газдôвство нашого селянина. А лихва паньска — то були тотѣ кôрцѣ збôжа и тѣ крейцерѣ, що дворъ зъ милосердія дававъ хлопамъ на передновокъ. Голодный мужикъ мусѣвъ въ лѣтѣ орати, косити, вязати широки ланы паньского ячменю и не въ силѣ бувъ вôдробитись. Ще одного не вôдробивъ вже на друге взявъ, бо треба було взяти, щобъ заплатили податки и другі выдеркасы. А тѣ податки, тѣ податки. Они стали одного зъ головныхъ причинъ нужды нашого хлѣбороба. Податки державні, краеви, громадски и всякі другі зъ каждымъ рокомъ взростали, а бѣда и нужда такожь чимъ рôкъ то бôльшала.

Дальше буде.

СПРАВЫ „СОЮЗА".

Справоздане касове за мѣсяць падолисть 1895.

Бр. св. Іоанна Крестителя въ Olyphant, Pa.	$38.00
Бр. св. Володиміра въ Pleasant Hill, Pa.	47.50
Впр. О. Констанкевичь на „Народный Дôмъ"	76.75
Бр. св. АА. Петра и Павла Mt. Carmel, Pa.	20.00
Бр. св. Димитрія въ Mt. Carmel, Pa.	19.50
Бр. св. Кирила и Методія въ Mafield, Pa.	11.50
Бр. св. АА. Петра и Павла Beaver Meadow,	10.50
Бр. св. Кирила и Методія въ Shamokin, Pa.	28.50
Члены зъ Chicago,	4.00
Членъ Иванъ Верба	1.00
Разомъ . . .	$256.75

Юрій Хилякъ
касіеръ „Союза".

Приступили слѣдуючі нові члены:

CHICAGO, ILL.

	Число въ гол. книзѣ:
1. Яновичь Стефанъ	275
MAYFIELD, PA.	
2. Пійко Стефанъ	276
MT. CARMEL, PA.	
3. Хохолякъ Иванъ	276
4. Курей Матвѣй	277
PLEASANT HILL, PA.	
5. Качмарчикъ Онуферъ	277
6. Хованъ Иванъ	278
7. Елчь Федоръ	278
8. Сувакъ Стефанъ	279
9. Коваль Иванъ	279
10. Солей Андрей	280
11. Слукъ Стефанъ	280
EDWARDSDALE, PA.	
12. Ванько Миколай	281

Пригадуемо еще разъ нашимъ П. Т. членамъ, щобъ зъ кôнцемъ сего мѣсяця выровняли залеглі вкладки.

После статутôвъ „Союза" вôдбуде ся 1. сѣчня (януаръ) 1896 повôрочна конвенція въ Mt. Carmel, Pa. въ домѣ секретаря О. Нестора Дмитрова. Выдѣлъ „Союза" запрошуе симъ всѣхъ членôвъ Выдѣлу, якъ такожь всѣхъ представителѣвъ Братствъ.

Иванъ Глова
предсѣдатель.

Несторъ Дмитрôвъ
секретарь.



SVOBODA
(LIBERTY.)
Weekly Paper

The only Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken.

Published at 144, South Franklin str; Shamokin, Pa. of each week by the Svoboda Publishing Co.

ADVERTISING RATES:
One inch per annum...$ 10.00
„ „Six months. „ 6.00

All comunications should be addressed to:
„Svoboda" Printing Office
144 S. Franklin, str,
Shamokin, Pa.

Предплата рôчна 2.00
До старого краю........ 3.00

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу: To "Svoboda" Printing Office
144 S. Franklin, str.
Shamokin, Pa.

Наша газета выходить що тыждня въ Четверъ.

Entered the post office at Shamokin, Pa. as second class mail matter.

УВАГА.

Хотячй приступити до „Союза" най посылають вступнѣ и мѣсячнѣ до касіера.
Mr. Gr. Chylak
Olyphant Pa.
И увѣдомити секретаря пôдъ адресою.
Rev. Nestor Dmytriw
Mt. Carmel, Pa.
P. O. Box. 599.

ВѢСТИ ЗЪ АМЕРИКИ.

Дописъ зъ Derby Conn.

Газда и Бординеры.

(Не байка, але правда.)

Було то въ мѣстѣ Derby Conn. Вже вôдъ довшого часу мешкало пять бординерôвъ у Николая Гарана. Вôнъ бувъ газда имъ. Та знаете братя, що якъ газда мае досыть бординерôвъ, а жѣнка его запопадлива, то ему байдуже робота. Вôнъ може и такъ выгôдно собѣ жити. Бѣдна жѣнка працює, горює, а газда кобъ де якого цента дôрвавъ ся, то заразъ суне до сальону, упє ся, прийде до дому и бѣдну жѣнку катуе. Выжене нещасливу босу зъ хаты, тай та небога куняе такъ довго на зимнѣ пôдъ дверми, поки всемогучій мужъ не впустить ей до хаты. Разъ въ Суботу газда упивъ ся, приходить до хаты, а бѣдна жѣнка зъ перестраху не мала де сховати ся, тай влѣзла пôдъ лôжко. Мѣркувала она собѣ, що вôнъ не дуже пяный — тай вылѣзла зъ пôдъ лôжка. Давай менѣ собако ту заразъ на тузѣнь фляшокъ пива, бо иначе то пакуй менѣ зъ гавзу. Она рада нерада дала ему пôвдоляра, а вôнъ пôшовъ и принѣсъ за цѣлого доляра и засѣвъ гостити ся, а жѣнку зъ сестрою выгнавъ зъ хаты. Надойшли коло 12 г. въ ночи бординеры. „А чи вы всѣ въ дома?" пытае вельможный газда. „Та одного нема, вôдказує котрыйсь". „А вы всѣ повинни бути въ дома — тай назвавъ бординерôвъ бридкимъ словомъ. Слово по словѣ и прійшло до бійки. Нѣхто его не ударивъ, только вôнъ самъ спотокнувъ ся и носомъ поровъ по сходахъ. Розлютивъ ся нашъ газда тай пôшовъ по полисмана и давъ арештовати двохъ бординерôвъ и себе самого. Тотй полісманы то вже таку ласкудну натуру мають, що не дадуть пяному чоловѣкови спотикати ся по улици, только ведуть просто до Ивановои хаты. Нашй хлопцѣ поставили заразъ бѣль по 20 дол., тай выпустили бординерôвъ, а газда пересидѣвъ черезъ недѣлю, ажь жѣнка выкупила его. Прійшло до росправы, то бординерôвъ узнали невинными, а газда мусѣвъ заплатити кошта $16.00. Жѣнка лежить хора, бо перестудила ся, а бординеры всѣ выпровадили ся.

Учѣть ся господарѣ луччше газдовати.

Игнатій Горбаль.

Дописъ зъ Mayfield, Pa.

Почтенна Редакціо!

Прошу помѣстити въ нашôй „Свободѣ" колька слôвъ, якъ слѣдуе:

Колька тыжнѣвъ тому, мавъ нашъ краянъ Теодоръ Дзубѣньскій досыть цѣкаву росправу передъ судомъ въ Scranton, Pa. Жѣнка Теод. Дзюбѣньского подала о розвôдъ, а причины подала такй:

Т. Дзубѣньскій прибувъ до Америка 12 лѣтъ тому назадъ. Цѣлый той часъ працювавъ вôнъ въ майнахъ и бувъ и есть дуже порядныиъ чоловѣкомъ, о чѣмъ може каждый посвѣдчити, хто его знае. Два лѣта тому назадъ перебувавъ вôнъ на бордѣ у Яцка Адамяка. Въ той часъ пріѣхала зъ краю сестра жены Адамяка, досыть красива дѣвчина. Одже Адамякъ зъ женою стали намовляти Дзубѣньского, щобъ женивъ ся зъ нею. Дзубѣньскій не хотѣвъ на то пристати, бо дѣвчина не мала охоты вôддавати ся за Дзубѣньского. Але Адамяки просьбами и грозьбами змусили дѣвчину и вôдбуло ся весѣле. Однакъ заразъ по весѣлю Адамяки почали криво дивити ся на Дзубѣньского, а то взглядомъ якихсь грошей, котрй мали одержати вôдъ Дзубѣньского, нѣбы-то за жену. Дзубѣньскій зауважавъ тое, нанявъ собѣ гавзъ и почавъ господарити на власну руку. Тое розгнѣвало Адамякôвъ еще гôрше и они вмѣсто поучити молоду, якъ мае господарити, намовляли ей, щобъ покинула мужа, що она и зробила. Адамяки вôддали ей на службу, на фармы. Однакъ тамъ не конче добре ей поводило ся и перекаэовала до мужа, щобъ по нию прійшовъ, що вôнъ и зробивъ. Недовго попасала молода жѣночка въ дома. По „золотомъ тыждни", махнула до Ню-Йорку, якъ въ насъ кажуть до „Свинаріи", щобъ чого доброго навчити ся. — И справдѣ научила ся и то богато. Насамперель писала до мужа, щобъ не гнѣвавъ ся, бо ей до того намовили швагеръ и сестра, а опôсля знову просила, щобъ по ню приѣхавъ. Дзубѣньскій знову по ню поѣхавъ, але вернувъ безъ жены, бо встыдала ся вернути до Mayfield. Потому писала еще колька „любовныхъ" листôвъ, але Дзубѣньскій вже нѣчого не вôдповѣдавъ.

Вконци Адамякъ затуживъ за сестрою жѣнки и написавъ, щобъ она приѣхала. Она всеѣчасъ по тôмъ листѣ приѣхала. Якъ Дзубѣньскій довѣдавъ ся, що жена приѣхала, пôйшовъ до Адамяка и просивъ, щобъ жена прійшла до него жити, але она рôжными способами вôдмовляла ся, ажь въ конци за намовою шваґра и сестры, подала до корту о розвôдъ, а сама пошла служити на фармы. На фармахъ зломила ногу и вылежала 3 мѣсяцѣ. Теперь служить въ готелю Шарака въ Scranton, Pa. въ дуже веселомъ товариствѣ. Справу вôдложивъ судъ до другого разу, а якъ она выпаде напишу вамъ.

Най то буде примѣромъ нашимъ молодцямъ, щобъ не женили ся на ослѣпъ, але най добре розважуть, такъ важный крокъ.

В. Г-къ.

ВѢСТИ ИЗЪ СТАРОГО КРАЮ.

На тематъ дуру еміґраційного пишуть зъ Терно-пôльского до Przeglad-у: „Еміґрація въ нашомъ (тернопôльскôмъ) повѣтѣ доходить до крайныхъ уже границь. Выѣхало вже богато. Зъ тутешнои невеликои громады (т. е. тои, де живе авторъ, але не называе ей по имени) 30 душъ уже знаходить ся на бразилійскôй земли, а на 220 нумерôвъ только 9 хатъ не записало ся до слѣдуючого выѣзду. Въ сусѣдныхъ селахъ всьо запопадно готовить ся, щобы чимъ-скорше покинути край, свое село, землю и родинне гнѣздо.

Его Е. Митрополитъ С. Сембратовичъ именованый кардиналомъ.

Именоване нашого Впр. Митрополита кардиналомъ заинтересовало навѣть круги американьско-католицкои ерархіи. Всѣ важнѣйшй часописи американьскй заговорили голосно про сей важный фактъ, про именоване нашого Митрополита кардиналомъ. Наша церковь и въ Галичинѣ и въ Америцѣ дуже много зыскала на тôмъ высокомъ вôдзначеню нашого князя церкви. Нашй американьскй священники пôднеслись въ очахъ другихъ народностій дуже, маючи такого протектора якъ Ихъ Еміненція Впр. Кардиналъ. И зъ того то становиска, зъ становиска американьско-рускои церкви, витаемо нашого порпурата въ тôй вѣрѣ, що права напіои церкви въ Америцѣ будуть збережанй съ тымъ бôльшою печаливостію, якъ до теперь були.

Витаемо Тебе высокій достойнику на тронѣ освѣтленомъ блескомъ славы, а слава та най свѣтить для добра рускои церкви.

Гр. Едвардъ Таффе померъ и вже давно его поховали. Мы-бы и не згадовали про єго особистость, если-бы небôщикъ ґрафъ не бувъ для насъ Русинôвъ не зробивъ щось замѣтного.

Небôщикъ Таффе бувъ сыномъ намѣстника Галичины, и его сынъ Едвардъ по карієрѣ урядничôй ставъ въ конци президентомъ мі-нистрôвъ въ Австріи. Найдовше зô всѣхъ міністрôвъ президентôвъ вытревавъ Таффе на становиску, бо вôдъ 1879 року панувала ера Таффого, ажь до 1893. Въ тôмъ роцѣ выѣхавъ бувъ небôщикъ зъ реформою выборчою. А понеже та реформа выборча не сподобала ся панамъ Полякамъ, тожь они повалили его, а на похоронѣ его пôднесли ему вѣнецъ зъ написомъ: „Hrabiemu Taffemu wdzięczni Polacy." И не диво. Черезъ цѣлый часъ свои еры выслуговавъ ся ґрафъ Таффе Полякамъ, бо они его пôдперали. Не треба було его Полякамъ, выслали его на пенсію — а по смерти, якъ приличность вымагае поклали вѣнецъ на домовинѣ. Русинамъ небôщикъ казавъ дожидати — все дожидати. Русины дожидали и дождались смерти премієра, тай дождуть ся и смерти теперѣшного премієра, а все народъ рускій буде жити.

Зъ нагоды именованя Е. Е. митрополита Сильвестра кардиналомъ

пише „Душпастырь": Народъ рускій и духовенство приймають сю вôдзнаку Преосв. митрополита свого зъ великою вдячностію и одушевленемъ яко задатокъ лучшихъ на дни. Въ исторіи рускои церкви есть се третій случай пôднесения руского митрополита на степень кардинальскій. Першимъ кардиналомъ бувъ Исидоръ митрополитъ всеи Руси, що бравъ участь въ соборѣ флорентійскôмъ (1438 р.); — другимъ бувъ Михаилъ Левицкій, митрополитъ галицкій, котрый зôставъ кардиналомъ въ 1856 р., — а третій теперѣшный Преосв. митрополитъ Сильвестеръ Сембратовичъ. Першій не бувъ зъ роду русинъ и, коли зôставъ кардиналомъ, не сидѣвъ уже на престолѣ митрополичôмъ бо бувъ за границями краю, въ Римѣ; — другій зôстанъ кардиналомъ въ глубокôй старости, длятого не мôгъ користати зô своего достоинства и нѣхто его не бачивъ въ кардинальскихъ одежахъ, бо бувъ знемощілый, навѣть не инсталювавъ ся у Львовѣ лише въ Уневѣ за-для знемоцѣлости, и по двохъ лѣтахъ умеръ. Теперѣшный же митрополитъ, Его Еміненція Сильвестеръ, есть въ повнôй силѣ, тѣшить ся своимъ достоинствомъ и свое достоинство буде мôгъ выкористати для добра нашого обряду. И народъ рускій буде мôгъ въ перше разъ бачити свого кардинала посередъ себе.

СТРѢЛЕЦЬ.

Повѣсть О. Федьковича.

Конець.

IV.

По весѣлю братъ вôдокромивъ ся вôдъ насъ, пôшовъ до жѣнки собѣ. Дуже рѣдко у насъ бувавъ, а невѣстка таки анѣ разъ; вона неню ненавидѣла, та ще й хвалилась, що бити-ме.

Але нашь вôйтъ та женивъ сына. А дуже вôнъ зъ нами добре тривавъ, зъ усѣма. Отъ и просить на весѣля.

Доста ненѣ не до того було, а претцѣнь пôшли. „Щожь?“ кажуть, „коли такъ щиро просять, чому бы не пôти! Зъ людьми треба якось жити. Сегодня-завтра загину, та якъ людей не буде, хто пôдпровадить до гробу?“

Пôшли.

На весѣлю тôмъ бувъ Онуфрій зъ жѣнкою собѣ. Вôнъ щось не веселый, не такъ, якъ бувало, коли гуля собѣ, якъ той орелъ сизый по пôдъ сонечко. А мати стали его пытати: „А чомъ ты, Онуфрійку“, кажуть, „до насъ не приходишь? забуваешь свою неньку стареньку“.

Хотѣвъ сердешный щось вôдповѣсти, але невѣстка его пхнула въ бôкъ, а неначку въ лице трасъ! трасъ! „А чи ты“, каже, „маешь менѣ чоловѣка клыкати — га? Хто ему паня: чи ты, чи я?“

Ненька не рекли нѣ пôвъсловечка, лишь заплакали гôренько, та утирають собѣ кровь, що такъ и пôшла зъ нихъ цюркомъ, але мого братика неначебъ хто обмѣнявъ: Господи! якъ ухватить свôй келефъ позолоченый, якъ стане жѣнку бити! „А ты“, каже, „сяка-така, будешь менѣ неньку зневажати? Певно, що бувъ бы на смерть порубавъ, якъ бы були не люде. „Утѣкай!“ кажуть ѣй, „коли хочешь на свѣтѣ жити; мы его натуру вже знаемо.“

А вона стала на дверяхъ якъ була розхрѣстана, кровава; хрусталь та монества золотѝ на нѣй порванѝ, та й махае на брата: „Жди-жь“, каже, „вражій сыну! попамятаю я тобѣ отсе, не бôй ся!“ та й пропала. А Онуфрій рветь ся вôдъ людей, неначе той тигрись въ запертѣ: „Пустѣть мене“, каже, „люде! нехай ѣѣ порубаю, нехай ѣѣ посѣчу, якъ гадину!!!“

А тѣтька снують ся помѣжь жѣнками, та увъ-одно: „Вѣдьма! знахарка! мальфѣвниця! Троюда! А я-жь не казала! А я-жь вамъ не казала ластôвочки мои пышнѝ!“

V.

И те весѣля минулось, якъ не було, лишь неня плачуть увъ-одно. Аж тутъ приходить мôй братикъ, блѣдый-блѣдый, мовь то не вôнъ. Увôйшовъ, поклонивъ ся та й сѣвъ собѣ на лавѣ. Ненечка ажь излякали ся: „А отсежь що тобѣ сыночку мой золотый, дитино моя люба?“

„Нездужаю“, каже, „о нездужаю!“ та й склонивъ голову на ручки собѣ, хитаеть ся, мовь той яворъ пôдтятый.

„Бѣдо-жь моя!“ рекли мати та й кинулись до постелѣ стелити. „Охъ, знала я, знала, що таке буде! Иди, та ляжь, сыну мôй нещасливый“.

Вôнъ зôтхнувъ лишь тяженько. „Грицю“, каже до мене, „ходи роззуй мене!“

Облѣгъ мôй братчикъ; лежить. Такій ставъ якъ гѣнь, нѣхто бы зъ роду не казавъ, що це вôнъ. А старѝ ходять мовь убитѝ.

„Теперь я вже не зрозумѣвъ, що своѣй головѣ дѣяти“, кажуть дядикъ, ударивши ся по полахъ руками: „що хто казавъ, не казавъ — усе робивъ, не помагае“.

„И не тратьтесь дурно и не трудѣтесь, дядечку мôй любенькій“, рече Онуфрѣй, „менѣ вже не поможеть ся. Отъ пôйдѣть лучше за попомъ, абы безъ порядку не пôти — бѣдна головко!“

Дядикъ въ плачь, мати въ голосъ. „А чимъ же мы тобѣ такъ докорили, сынку мôй, що ты насъ хочешь осиротити? Онуфрійку, дитино наша кохана!“

А тѣтка на дверѣ: „Теперь же я“, каже, „знаю! Отъ теперь же я ажь знаю!!! „Напоѣла“, каже, „ящуромъ напоѣла! Циганка Хима“.

„За попомъ“, крикнувъ братъ на силу, „идѣть за попомъ!“

Побѣгъ я до панъ-отця. Сидять собѣ у креслѣ, а передъ ними така книга, якъ половина сего стола: читають.

Я поцѣлувавъ ихъ въ колѣно и ставъ имъ казати, чого я прийшовъ, а вони ажь стрепенулись: „Онуфрій“, кажуть, „Онуфрѣй умирае? А отсе що ему?“

„Хто бы знавъ“, кажу, „отъ упавъ та й лежить. Уже й кликъ выкликали и пострѣвъ высукували, и кôльки вôдбивали, та дарма. Тѣтка кажуть, що его напоено“.

VI.

Були и панотчикъ. Спорядковали хорого, посидѣли, поговорили, та й пôшли. А вôнъ нѣбы повеселѣшавъ тропечки та й кличе мене: „Иди“, каже, „Грицьку, та скличь менѣ побратимôвъ, най попращаюсь, лишь хутко, братику!“

Збѣглись усѣ, обступили: „Онуфрѣйку, братчику, товаришу нашь милый та славный, що въ тобою?“

„Умираю“, каже, „прощайте, товаришѣ мой!“

Вони такъ и заплакали потокомъ! „Най тебе“, кажуть, „Мати Божа прощае, товаришу нашь годный, та славный!“ та й стали зъ нимъ цѣлувати ся; а дядикъ та неня у слѣзонькахъ потопають. Ажь тутъ старшій парубокъ, що брата за головъ державъ, якъ не крикне: „Свѣчки! свѣчки давайте!!!“

Ледве що свѣчку спостигли зажжечи, а братика мого вже не було на свѣтѣ. Лишь товаришѣ стоять коло его та слѣзоньки втирають.

VII.

Поховали мого братика любого, зробили обѣдъ, але ей не було. Пе та гуля собѣ у Хаима та зъ парубками водить ся. „А що!“ вовкае на весь свѣтъ „вôнъ гадавъ, що надъ мною старшувати-ме?“ Нехай же теперь старшуе. А й стару вѣдьму (отсе-бъ то мою неню) маю ще навчити, лишь най мене не перепросить!“

Але ненька ей не перепрошували.

Заразъ по похоронѣ якъ облягли, такъ и не здôймались спочили. — А якъ умирали то менѣ наказували: „Не бери“, кажуть, „удовы, бо я-бъ тебе зъ того свѣта прокляла“.

„А я-бъ ему головнею очи выпекла“, кажуть тѣтка.

Да трапила й коса на камѣнь. Гуляла наша невѣсточка, що гуляла, ажь высватавъ ѣѣ одень урльопникъ, що въ кирасырахъ служивъ: высватавъ, та й узявъ. О тогдѣ вже нѣколи було гуляти та бришкати: привяже бувало, ѣѣ за кôски до лавы, покладе передъ ей око воды та хлѣбъ зъ попелу, замкне хату на ключь, а самъ пôде собѣ въ корчму, або справить ся по храмахъ та по свестияхъ.

Казавъ Богъ дати
Лишь треба ждати.

VIII.

Сижу я собѣ разъ у дровѣтни та роблю новѝ чепѣги до плуга, а вона йде, стара — стара та бѣдна! Дивить ся въ нашь двôръ та й заплакала: „О“, каже, „Онуфрѣйку мôй, господарю мôй! кобы ты менѣ живъ, я-бъ твои слѣдочки продувала“.

А на его могилѣ четвертѝ вже чѣчки процвѣтають: и бѣли и голубѝ, всякѝ.

НОВИНКИ.

— Въ Gyoma на Угорщинѣ, дня 3. с. м. зôстали тамошный лихвяръ Szabo и его жена въ своимъ помешканю, черезъ незнаныхъ мордерцѣвъ въ кусники порубанѝ. Szabo пожичавъ гроши на дуже высоки проценты и знаный бувъ въ цѣлôй околицѣ, яко твердого сердця лихвяръ. Дня 2. с. м. вôдобравъ Szabo вôдъ едного зо своихъ многихъ довжникôвъ значну суму грошей, котру по довершенôмъ мордерствѣ убійники забрали. Мордерцѣвъ до теперь не зловлено.

— Папскій курієръ зъ кардинальскимъ біретомъ для Е. Е. митрополита Сильвестра мае пріѣхати до Львова сими днями и замешкае въ св. Юрѣ въ уладженыхъ для него апартаментахъ, котрѝ займае крил. Бѣлецкій. За для курієра, офіцера папскои ґвардіи Петромархі (зъ шляхотского роду въ Швайцаріи), мають бути устроенѝ великѝ ловы въ Пôдлютôмъ на дики. Петромархі мае дôстати вôдъ митрополита 6.000 зр. золотомъ въ части для себе, а въ части яко таксу для Ватикана за кардинальскій біретъ. По вôдъѣздѣ курієра до Риму Е. Е. митрополитъ выѣде до Вѣдня и тамъ одержить вôдъ папского вôдпоручника (духовного) кардинальскій капелюхъ, котрый вложить митрополитови на голову самъ цѣсарь въ двôрскôй каплици. И той делеґатъ мае дôстати вôдъ митрополита 6.000 зр. золотомъ по части для себе а по части на таксу за капелюхъ.

Месть жида.

Дня 27. м. м. згорѣли въ селѣ Ладнôй, пов. тарнôвского, двѣ стодолы. Шкода незначна, однакъ подѣя цѣкава для того, що о пôдпалъ пôдозрѣвають жида Маркуса Лянґнера, котрый давно вже вôдгрожувавъ ся, що цѣле се село спалить для того, що двѣ его дочки выхрестили ся и вышли замужь за селянъ, а вôнъ самъ въ наслѣдокъ програного процесу стративъ 25-морґове господарство.

— **Шайка злодѣѣвъ на вицикляхъ** стала непокоити вôдъ якогось часу больше вôддаленѝ части Парижа. Злочинцѣ гонять стрѣлою середъ ночи по улицяхъ здирають зъ прохожихъ що дасть ся, и зникають въ темнотѣ. На бульварѣ Ней задержали повôзъ рентіера Монде, которого хотѣли удушити и обрабовати, але се имъ не удало ся, бо наполохали ся гуркоту якогось надъѣзджаючого воза.

— Польска газета „Górnik“ доносить, що п. Людвікъ Поляньскій, стрыечный братъ бувшого пароха въ Піттсбургу выѣзджае на островъ Кубу, щобъ стати въ ряды тамошныхъ повстанцѣвъ.

ВСЯЧИНА.

Честна родина.

Въ Chaster (Анолии) померъ на дняхъ John Ogden, котрый за часъ свого побожного житя 130 разъ стававъ передъ судомъ, а то: 86 разъ за пяньство, 44 разъ за біятики, крадежи и т. д. Отець Ogdeona судженый бувъ 35 разъ за розличнѝ переступки противъ публичного порядку. Одна зъ его сестеръ ставала передъ судомъ 67 разъ, друга сестричка 29 разъ. Въ загалѣ выточено родинѣ Ogden лишень 347 справъ судовыхъ. — Пôсля обчисленя поліціи и суду, заплатила держава яко кошта процесу и безплатного удержаня въ вязницѣ за тую честну родину лишень маленьку суму бо лишень 5.000 долярôвъ.

Байсцикель для коней.

Професоръ Ал. Graham Bell, працюе надъ возомъ котрый буде тягнути байсцикель, порушаный кôньми. Цѣкава буде рѣчь, якъ вôнъ коня буде всаджати на той байсцикель, и на чѣмъ буде кôнь сидѣти, на черевѣ, чи хвостѣ.

Кôльке бараболь спотребовуе ся?

Англія, Франція и Нѣмеччина выдала про се статистичнѝ даны. Пôсля нихъ посаджено въ Анґліи бараболями 1,282 055 ланôвъ и всего дôстали зъ того 1,662.147 тонъ бараболь; до того впроваджують ще 14,140 тонъ такъ, що на кождого чоловѣка припадае рôчно трохи больше якъ 2 центнары. У Франціи обсаджено 3,342.000 ланôвъ, котрѝ дали 10,100.000 тонъ бараболѣвъ. Зъ тыхъ вывезено 100.000 тонъ, 400.000 тонъ з'ужито до выробу крохмалю и горѣвки, а решта зъѣли. Въ Нѣмеччинѣ зъ 7,592.165 ланôвъ дôстали 32.277.851 тонъ, зъ нихъ 25.301.765 тонъ з'ужили до харзу а 1,213.584 тонъ передано для выробу алькоголю.

Найбôльшѝ лѣсы на свѣтѣ знаходять ся въ полудневôй Америцѣ. Дѣвичѝ, ногою людскою еще не рушанѝ лѣсы въ долинѣ рѣки Амазонка въ Бразиліи, мають 3300 кильометрôвъ (820 миль англ.) довгости, а 2000 кильом. ширины. — Лѣсы канадійскѝ, на пôвнôчь вôдъ рѣки св. Лавренса, въ стейтахъ Квебекъ и Онтаріо, мають 2700 кильом. довгости, а 1000 кильом. ширины. — Въ середнôй Африцѣ великаньскій лѣсъ, черезъ котрый продеръ ся славный подорожникъ Станлей мае 1800 кильом. довгости зъ пôвночи на полудне; ширина того лѣса еще до теперь не обчислена. — Сибиръ такожь мае великаньскѝ лѣсы до теперь сокирою не ткнутѝ. — Въ Европѣ пуща Бяловѣска мае величиною переносити всѣ другѝ лѣсы.

JOS. WOLF.
SHAMOKIN, PA.



Найбольшій складъ убрань на цѣле мѣсто, такъ для старшихъ, якъ и для дѣтей. Убраня найрозличнѣйшого доброго ґатунку и найновѣйшого крою, завсѣгды суть на складѣ до выбору.

Оверкоты въ цѣнѣ отъ $2.50 до $15.00 Цѣле вовняне убране для мужчинъ можна достати въ цѣнѣ почавши отъ $7.00 и выжше.

Великій складъ капелюховъ, шапокъ, сорочокъ и другихъ потрѣбныхъ рѣчей до убраня ся.

Кто хоче добре и красно убратися нехай спѣшить до:

Іоса Волфа
на Shamokin Str. N-ro 703.

JOHN GLOWA,
EXSELSIOR, PA.

Одинокій шторъ на цѣлый Excelsior
Ивана Гловы.

Вже его непотребуємо захвалювати, бо каждый не во̂дъ нинѣ его знає, а хто еще не знає, най зайде и купить, а певно не пожалує.



JOSEPH WALLISCH
JOHN AMBICKI
(Йосифъ Валѣшь)
(Иванъ Амбицкій)
212 Lincoln Str.
SHAMOKIN, PA.

Спо̂лка найлѣпшихъ, найсолѣднѣйшихъ и найтаньшихъ кравцо̂въ на цѣле мѣсто.

Роблять дуже ладно убраня нови, на весѣля, недѣлѣ, свята и на будни дни. Хто разъ у нихъ купить убране, певно нѣколи до другого кравця не зайде, бо такъ полюбить ихъ роботу, що и другому ще порадить зайти до нихъ.

Мають на складѣ готови убраня, кошулѣ, и други розлични рѣчи.

Спробуйте краяне, а не пожалуєте.

D. SALEY
102, Essex str.
JERSEY CITY N. J.

Продає книжки рускі: **молитвословы, біблія, житя святыхъ**, всякі популярні научні брошуры и другі рускі книжки.

Календари на 1896-ый ро̂къ по 40 и 50 цнт.
Букварі по 20 цнт.

Ю. Щипчикъ и Г. Трохановскій.
46. Second Str.
MT. CARMEL, PA.

На цѣле мѣсто одна, однесенька руска бучерня.

Мясо все свѣже и добре. — Розвозять въ часъ и скоро.

Люде добрі, чижь вѣчно будемо вспомагати чужихъ?

HENRY PARRY

одинокій во̂дпов̂ѣдный кандидатъ на
Директора убогихъ
(Overseer of the Poor)

При надходячихъ выборахъ на сю посаду голосуйте Братя на Генрика Парра.

---

9 W. CENTER ST.
SHENANDOAH PA
ФАБРИКАНТЪ
Прапоро̂въ (фанъ Хоруговъ, Одзнакъ
Пасо̂въ, Шапокъ для Братствъ

Фана для парады зъ найлѣпшого едвабу; чотыри и по̂въ черезъ шесть и по̂въ сто̂пъ со всѣма приборами $25, и 26.75

Прапоры больши зъ найлѣпшои матерія по $32.00 $35.00 $45.00 и $50.00

Пишѣть по цѣнники и по пробу до:
R. H. MORGAN
9 W. Centre Str.
SHENANDOAH, Pa.

Dr. F. J. MEEK,
Д-ръ. МИКОЛАЙЧИКЪ
103 Shamokin, str.

Одинокій лѣкарь, славянинъ на цѣле мѣсто. Лѣчить всякі хоробы совѣстно и въ коротко̂мъ часѣ. Особливо незро̂внаный лѣкарь въ справахъ положничихъ. Говорить по англійски, по руски и по польски. Горячо поручаємо сего знаменитого доктора, нашимъ Руснямъ.

НАЙСТАРША, НАЙЛУЧША, НАЙСЛАВНѢЙША
АПТИКА
єсть безперечно
T. R. CLARKSON & CO.
Cor. Shamokin & Sunbury str.
SHAMOKIN, PA.

Всѣ докторы мѣжь котрыми и Д-ръ Миколайчикъ шлють свои рецепты и поручають всѣмъ тую аптику, де всѣ лѣки приготовляють ся совѣстно.

Dr. JOHN SZLUPAS,
Office: 421 Penn Ave
Telephone: 1613.
SCRANTON, PA.
АПТИКА СЛОВЕНСКА.

Лѣчить всякі хоробы въ корotко̂мъ часѣ и успѣшно.

Поручаємо сего доброго лѣкаря нашимъ братямъ Руснямъ.

THE LYNDHURST,
Shamokin Str.
РУСКА РЕСТАВРАЦІЯ.

Єфремъ Лучковецъ
Иванъ Сѣкора

Мають завсѣгда дуже смачни на спосо̂бъ краєвый приладжени снѣданя, обѣды и вечеріи, теплі и зимни перекуски (lunch), пиво, горивкѣ, вина, лѣкеры найлѣпшого ґатунку.

Услуга пильна и солѣдна.

Памятайте на своихъ!

ЮЛІЯНЪ КОПЫСТЯНСКІЙ
Гавріилъ Малинякъ
Гуртовный складъ
(Wholsale)
20 Market str.
SHAMOKIN, PA.

Мають завсѣгды на складѣ свѣже добре пиво въ великихъ и малыхъ бочо̂вкахъ зъ найлучшихъ бровaро̂въ, горѣвки (whiskey) и лѣкеры найлѣпшого ґатунку

Братя! захавляйте у своихъ.

O. MURDZA & BRO'S.
О. МУРДЗА и БРАТЪ.
46. Second str.
MT. CARMEL, PA.

То̂лько оденъ рускій шторъ на цѣле мѣсто. Всякі товары найлѣпшого сорта. Услуга точна. Конѣ, якъ каты.

Купуйте люде у свого, вже часъ покинути жидо̂въ.

РУСКІЙ КОМ. ШТОРЪ
727 Commerce str.
SHAMOKIN PA.

Манажеры:
Михаилъ Лабовскій
Михаилъ Колодѣй

Всяки товары найлѣпшого сорта, дуже туні

Родимці! не спомагайте жидо̂въ, але своихъ брато̂въ!

J. BOBKOWSKI
ПРЕДПРІЕМЦЯ ПОХОРОНОВЪ.



300
PEARL and MULBERRY str.
SHAMOKIN PA.

Удавайте ся въ потребѣ до него.

PETRO SERAFIN
Петро Серафинъ
424 Shamokin Str.
Рускій готель.

Мае пиво, віску и всякі другі здорові напитки. Готель чистенькій, услуга порядна, честна и солідна.

Вже часъ покинути чужихъ, а себе самыхъ по̂дпомагати!

LIACHOWICZ & FEINBERG
(Ляховичъ и Файнбергъ)
425 Shamokin str.
SHAMOKIN, PA.
Польско-литевскі зегармістры и ювілеры.

Всякі направы зегарко̂въ выконують точно, таньо и въ коротко̂мъ часѣ. Обручки слюбни, якъ хто купує достає въ подарунку ярмный будзѣкъ.

Стѣнні зегары дають на выплатъ

ОДИНОКІЙ РУСКІЙ
ШТОРЪ
въ
ОЛИФАНТѢ ПА.
По̂дъ зарядомъ
ГЕОРГІЯ ХИЛЯКА

Звѣстного руского патріоты. Єсть се найлучше заосмотреный зо̂ всѣхъ шторо̂въ во всѣ потребні товары и всякого рода по якъ найтаньшой цѣнѣ.

Каждый тамошный Русинъ уважаючи себе правдивымъ и щирымъ патріотомъ, най спѣшить до свого руского штору. Особенно нашi ґаздынѣ най йдуть громадно!

Нащо Юсько̂въ, Шмулѣвъ помагати? Идѣть до свого.

ИВАНЪ ТАЛПАШЬ
Недалеко лігайского діпа
въ
Mt. Carmel, Pa.

Поручає любымъ краянамъ сво̂й добре заосмотреный
ГОТЕЛЬ.

Пиво, горѣвка, ликеры и цигары найлучшого сорта. Таный и выго̂дный но̂члегъ. Снѣданє, обѣдъ и вечера все свѣже, смачне и дешеве.

Попробуйте

РУСКА ТОРГОВЛЯ
(Creek Store Company)
415 Shamokin Str.
въ ШАМОКІНѢ ПА

Поручає мѣсцевымъ Русинамъ и на околицю сво̂й богатый складъ всякого рода виктуало̂въ и майнерскихъ знарядо̂въ.

Е тутъ мясо
И лопата,
Суть и скирнѣ
И гербата,

Перець, гвозды и кобасы,
Мука, крохмаль, солонина
Мыски, горшки всѣ овочи
Зеленина и сушенина.
Е чернушка,
Е петрушка.

M. ROTHSCHILD,
642 E. Sunbury Str.
SHAMOKIN, PA.

Великій складъ всякого рода убрань. для старшихъ и для дѣтей. Капелюхи, шапки и всякі другі рѣчи того рода въ найлѣпшо̂мъ ґатунку, въ низкихъ цѣнахъ.

Молись, трудись, учись, до СОЮЗА запишись, до читальнѣ ходи, Бога въ сердцю май, ближняго люби, церковь посѣщай, **Свободу читай**, Русь святу люби, доброму научай ся, грошей не марнуй, въ процеса не вдавай ся. Въ лютерію не грайте, **только грошъ щадѣть**

Братя! намъ треба „Народного Дому“, ану скинтесь по центови Се не забувайте! . . . **Буде зъ васъ.**